

forskellige meningsniveauer i relation til en given udveksling. Det gælder både i forbindelse med udvekslinger blandt englændere, *hagen*-folk i Papua New Guinea og blandt *kwakiutl* i Vestcanada.

Et af de væsentligste kritikpunkter mod John Davis' ellers udmærkede bog er, at han er meget generel i sine udtalelser, og det i en sådan grad, at hans udsagn til tider mister taget i empirien og dermed troværdigheden hos læseren. Dette problem kunne have været løst ved at han gik mere i dybden med de enkelte eksempler og mere eksplicit viste, hvorledes de spiller sammen med det øvrige udvekslings-repertoarer de er en del af. Som det er nu, virker det overfladisk med sporadiske henvisninger over en eller to sider om så komplekse udvekslinger som *pottatch* og *kula* samt de trobriandriske *buritila'ulo* og *urigubu*-udvekslinger. Udover det overfladiske giver disse henvisninger også et indtryk af kulturel „butterfly picking“, hvorved enhver generel teori kan underbygges empirisk, hvilket igen bevirker, at hans teori omkring de forskellige repertoarer kommer til at stå uformidlet.

Bortset fra disse indvendinger finder jeg John Davis' lille bog inspirerende og provokerende, hvorved den udgør et forfriskende pust i en ellers noget støvet debat omkring det, vi alle går rundt og gør med hinanden, nemlig udveksler på godt og ondt.

Michael Jacobsen
Ph.d. i antropologi
København

Thomas J. Fararo: *The Meaning of General Theoretical Sociology: Tradition and Formalization*. ASA Rose Monograph Series. Cambridge: Cambridge University Press 1992. 388 sider, pris £14.95, ISBN 0-521-43795-4 paperback.

Store dele af sociologien har i de sidste 10-15 år forladt de skarpe fronter mellem forskellige sociologiske teoripositioner til fordel for integrations- og synteseforsøg.

Hvor den europæiske scene har været domineret af forsøg på at løse dualismen mellem handling og struktur (f.eks. Giddens, Archer, Bourdieu og Habermas), har den amerikanske sociologi i højere grad sat fokus på mikro-makro-problemet (Alexander, Coleman, Fararo og Ritzer). Disse forsøg udvikles oftest med

baggrund i metateoretiske overvejelser. Hvor metateoretisering i Europa oftest er set som en naturlig og nødvendig del af udviklingen af sociologisk teori, så er det et forholdsvis nyt fænomen i USA. I hvert fald er publikationer om metateoretiske overvejelser i sociologien vokset eksplosivt i de senere år.

Det er i denne bølge, at Fararos bog har sin plads i teorihistorien. Bogen er på en gang et forsøg på at tilvejebringe en metateori, der skaber et konsistent grundlag for sociologisk forskning og udviklingen af en sociologisk teori, hvor både mikro-makro- og aktør-struktur-dualismen overskrides.

Fararos udgangspunkt er, at der findes en forskningstradition, der kan betegnes som „generel teoretisk sociologi“. Den består af en mængde subtraditioner, der på tværs af forskellighed og uenighed alle søger at bidrage til en kerneproblematik: sociale strukturers fremkomst, stabilitet og forandring. Endvidere eksisterer der en kontinuitet mellem alle tidligere og nutidige subtraditioner, og det teoretiske fremskridt sker (og er sket) ved en såkaldt „unification dynamic“. Det teoretiske arbejde er en rekursiv proces med en indre dynamik, som transformerer teoristrukturer og udvikler nye.

Fararos metateoretiske overvejelser har til formål at frembringe en syntese mellem forskellige filosofiske traditioner, således at der kan opstilles en model for teoriens struktur. Her hentes inspiration fra den logiske positivisme, Wittgenstein og pragmatismen til udviklingen af en „aksiomatisk deduktiv“ model. I et forsøg på at bestemme, hvad en teoretisk forklaring må indebære, udvikles en lignende syntese mellem positivisme og realisme.

Fararos bidrag til sociologisk teori går gennem en syntese mellem handlingsteori og strukturalisme. Tre typer af handlingsteorier: analytisk handlingsteori (Parsons), interpretativ teori (Garfinkel, Blumer, Schutz og Giddens) og adaptiv rationel teori (Homans, Emerson og Coleman) inkorporeres med to typer strukturalisme: social network-teori og makro-strukturalisme (Blau) i en fælles teoretisk struktur.

Fararos force er hans indgående kendskab til den amerikanske teoritradition, som er omdrejningspunktet i hans syntese- og integrationsforsøg. Det forekommer mig dog besynderligt, at han stort set uden argumentation borttænker hele den europæiske teori i sin

„comprehensive tradition“. Dele af amerikansk sociologi har ellers i de senere år båret præg af nytænkning og frigørelse fra den tidligere så snævre empirisme. Dette har ikke mindst medført, at synteseforsøg af f.eks. Habermas, Giddens og Bourdieu er blevet anvendt til inspiration for såvel teoretiske som empiriske arbejder.

Med fare for at blive betegnet som eurocentriker vil jeg hævde, at Fararos metateoretiske del er dybt problematisk, uden dybere kendskab til filosofiske og videnskabsteoretiske grundlagsproblemer i europæisk samfundstænkning. Hans antagelser om sociologisk teori „unification dynamic“ er særdeles uholdbare. Det er adskillige gange blevet demonstreret, at det ikke er muligt at sammenlægge handlings sociologi og strukturalisme i en syntese uden alvorlige implikationer for teoriens udsagnskraft (f.eks. Barry Hindess, Gillian Rose). Endvidere virker det absurd at påstå, at et samfund i én og samme figur består af individer i en social organisation, der er forårsaget af en bagvedliggende struktur og samtidig kan være resultatet af individernes handling baseret på værdier.

Generelt må siges om bogen, at den er unødigt svær, tåget og uklar. Jeg har principielt intet imod matematik eller matematikkens inddragelse i teoriudvikling, men her fremmer det blot uforståeligheden. Dette er synd, da bogen i øvrigt indeholder en provokerende grundidé på det metateoretiske plan samt nogle udmærkede diskussioner af Blau, Parsons og Homans.

Lars Bo Kaspersen
Sociolog
Institut for Statskundskab
Århus Universitet

ESTHER FIHL & JENS PINHOLT (red.): Livsformer og kultur: Antropologi i praktisk anvendelse. København: Akademisk Forlag 1992. 225 sider, pris 225 kr. ISBN 87-500-3035-3 paperback.

Bogen er et resultat af en konference om „Samfund og Kultur i udviklingen – invitation til dialog og samarbejde“ som blev holdt i 1990 i Århus. Det forlyder, at mange virksomhedsmyndigheds-, samt institutionsrepræsentanter deltog. I forordet hedder det: „vi henvender os til de mange...som deltager i planlægning

og...styring af projekter. Vi håber...bogens eksempler...kan give (læseren) ideer til at udvide egen faglig kompetence.“

Livsformer og Kultur indeholder 18 artikler af ca. 10 siders længde hver. Der er en del 1, som bredt beskriver etnografi og antropologi som videnskab (58 sider), og en del 2 som beskriver antropologi som praktisk videnskab. Del 2 er underinddelt i: arbejdslivets kultur og dets udvikling, identitet og menneskelige fællesskaber i Danmark, danskernes trivsel og sundhed, udvikling af lokalsamfund i den tredje verden, og indvandrere og flygtninge i Danmark. Bogen dækker altså et meget bredt spektrum af „aktiviteter“, og er som sådan lærerig og relevant.

13 ud af bogens 18 forfattere er fra Århus Universitet, og af de resterende har 1 (en af redaktørerne) været ansat der siden 1970'erne. „Videnskabssociologisk“ kan bogen således ses som et svar på udgivelserne *Kulturanalyse* og *Feltarbejde*, som inden for de seneste år har præsenteret primært københavnske antropologers arbejde.

Bogen er åbenlyst tænkt som reklame for antropologien over for et potentielt „køberpublikum“, typisk LO; amter og kommuner; Sundhedspuljen; Danida; Røde Kors og Flygtningehjælpen, som har været arbejdsgivere til forfatterne.

Med denne funktion for øje kunne man måske have tænkt sig en strammere redigering, især af sproget, og af indholdet i nogle af de enkelte artikler. Sproget i de akademiske artikler skæmmes af upræcise tillægsord og semantisk redundans i sidestillede substantiver. Endvidere har redaktørerne tilladt hver enkelt forfatter at skrive om den holistiske synsvinkel, og gnerelt om antropologisk metode. Disse gentagelser virker noget trættende, især når der optræder almindeligheder som: „det er analysen, der er det svære“.

Bogens styrke ligger for mig at se i de artikler, hvor konkrete arbejdssituationer og analyser beskrives og kommenteres. Jeg vil ikke fremhæve nogle af artiklerne, idet de beskæftiger sig med vidt forskellige emner, men blot, med de nævnte forbehold, anbefale bogen til den tiltænkte målgruppe.

Jens Sjørølv
DANIDA
Udenrigsministeriet
København